

Kvalitetsdeklaration för Skolenkäten 2021

1 Inledning

Skolenkätens syfte är att utgöra underlag till Skolinspektionens granskningar av skolor. Enkätresultatet utgör ett av flera underlag som samlas in i samband med inspektion. För skolorna är det obligatoriskt att delta och uppgifter samlas in utifrån 26 kap, 7 § uppgiftsskyldighet vid tillsyn. Skolenkäten genomförs återkommande. Skolorna deltar med en frekvens på vartannat år.

Enkäternas innehåll utgår från skollagen och läroplanerna för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, fritidshemmet och gymnasieskolan men begränsas till det som finns beskrivet i Skolinspektionens bedömningsgrunder som fastslår vad som ska granskas¹. Särskilt fokus har områden som kan vara svåra att få information om via andra källor till exempel trygghet och studiero.

Nedan följer en kvalitetsdeklaration för Skolenkäten som genomfördes vårterminen 2021. Enkäter riktas till elever i årskurs fem, nio och gymnasieskolans år 2, pedagogisk personal i grund- och gymnasieskola samt vårdnadshavare till barn i förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Skolinspektionen uppdrog åt Origo Group att genomföra datainsamlingen.

2 Statistikens innehåll

2.1 Statistiska målstorheter

Undersökningens resultat sammanfattas i index för respektive respondentgrupp. Varje index består av två till tre enkätfrågor.

¹ <https://www.skolinspektionen.se/inspektion-och-tillstand/inspektion-steg-for-steg/under-inspektion/sa-bedoms-skolor/>

2.1.1 Elever

Undersökningens resultat för enkäten till elever i årskurs 5 sammanfattas i tio index, medan för elever i årskurs 9 och gymnasieskola år 2 sammanfattas resultatet i fjorton index. Varje index för elever i årskurs 5 byggs upp av två till tre enkätfrågor, och för elever i årskurs 9 och gymnasieskola år 2 byggs de upp av tre enkätfrågor. Undersökningens delområden är:

Elever åk 5	Elever åk 9 och år 2
Veta vad som krävs/Tillit till elevens förmåga	Veta vad som krävs
Stimulans	Stimulans
Anpassning efter elevens behov	Tillit till elevens förmåga
Utmaningar	Anpassning efter elevens behov
Argumentation och kritiskt tänkande/Delaktighet och inflytande	Utmaningar
Grundläggande värden på skolan/Elevhälsa	Argumentation och kritiskt tänkande
Ordningsregler	Grundläggande värden i undervisningen/lärandet
Studiero	Grundläggande värden på skolan
Trygghet	Delaktighet och inflytande
Förhindra kränkningar	Ordningsregler
	Studiero
	Trygghet
	Förhindra kränkningar
	Elevhälsa

2.1.2 Pedagogisk personal

Undersökningens resultat för enkäten till pedagogisk personal på grundskola och gymnasieskola sammanfattas i 19 index. Varje index byggs upp av tre enkätfrågor. Undersökningens delområden är:

Pedagogisk personal grundskola och gymnasieskola	
Information om utbildningens mål	Studiero
Samverkan av undervisning	Trygghet
Stimulans och utmaningar	Förhindra kränkningar
Tillit till elevens förmåga	Särskilt stöd
Anpassning efter elevens behov	Bedömning och betygsättning
Argumentation och kritiskt tänkande	Pedagogiskt ledarskap
Grundläggande värden i undervisningen	Utveckling av utbildningen
Grundläggande värden på skolan	Rutiner
Elevinflytande	Elevhälsa
Ordningsregler	

2.1.3 Vårdnadshavare

Undersökningens resultat för enkäten till vårdnadshavare med barn i förskoleklass sammanfattas i fem index och för vårdnadshavare med barn i grundskolan eller grundsärskola sammanfattas resultatet i nio index. Varje index byggs upp av tre enkätfrågor. Undersökningens delområden är:

Vårdnadshavare Förskoleklass	Vårdnadshavare Grundskola och Grundsärskola
Stimulans	Veta vad som krävs
Anpassning efter elevens behov	Stimulans
Arbetsro	Anpassning efter elevens behov
Trygghet	Grundläggande värden på skolan
Förhindra kränkningar	Studiero
	Trygghet
	Förhindra kränkningar
	Elevens utveckling
	Elevhälsa

Därutöver tillkommer frågor om särskilt stöd, modersmålsundervisning och fritidshem som riktas till målgruppen genom så kallade filterfrågor.

2.1.4 Objekt och population

Populationen består av 3 206 grund-, grundsär- och gymnasieskolenheter.

2.1.5 Variabler

Variabler som ingår i undersökningen till vårdnadshavare är:

- 31 påståenden för förskoleklass
- 46 påståenden för grundskola, samt en fråga om barnets årskurs
- 35 påståenden för grundsärskola, samt en fråga om barnets årskurs
- Bakgrundsuppgifter om skolenheterna (huvudman, kommun, driftsform, totalt antal elever)

Variabler som ingår i enkäten till elever är:

- 24 påståenden för elever i årskurs 5, samt en fråga om kön
- 44 påståenden för elever i årskurs 9 och gymnasieskola år 2, samt en fråga om kön
- Bakgrundsuppgifter om skolenheterna (huvudman, kommun, driftsform, totalt antal elever, klass)

Variabler som ingår i enkäten till pedagogisk personal är:

- 57 påståenden samt en fråga om kön
- Bakgrundsuppgifter om skolenheterna (huvudman, kommun, driftsform, totalt antal pedagogisk personal)

2.1.6 Statistiska mått

I rapporterna redovisas antal, andelar samt medelvärden för index och enskilda påståenden.

2.1.7 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas på totalnivå, för huvudmän med minst fem svar och två skolenheter, samt för skolenheter med minst fem svar. Jämförelser görs även mellan flickor/kvinnor respektive pojkar/män för elever och pedagogisk personal i de huvudmanna- och skolenhetsrapporter (samt i totalrapporten) där mängden svar så tillåter. För pedagogisk personal redovisas inte resultatet för kvinnor och män i pdf-rapporterna. Jämförelser mot senaste mätning görs för huvudmän och skolenheter som tidigare deltagit i undersökningen.

2.1.8 Referenstider

Statistiken avser vårterminen 2021.

Undersökningen har genomförts under perioden oktober 2020 – april 2021.

15 oktober: Informationsbrev skickades till huvudmännen.

27 november – 8 januari 2021: Skolenheterna registrerar uppgifter om elevantal etc.

18 januari – 19 februari: Enkäten öppen att besvaras.

20 februari – 8 mars: Förlängningsveckor för datainsamlingen.

9 mars: Datainsamlingen stängdes.

23 mars: Leverans av rådata och sammanställning av kontroller för felaktigheter i besvarandet.

8 april: Leverans av totalrapport, skolenhets-/huvudmannarapporter, excelrapporter, teknisk rapport och övriga sammanställningar till Skolinspektionen.

2.2 Fullständighet

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet. Målet är att bidra till en god och likvärdig utbildning i en trygg miljö för alla barn och elever. Skolenkäten, som är en del av denna granskning, avser att mäta hur skolan upplevs av elever, pedagoger och vårdnadshavare.

Resultaten utgår ifrån respondenternas subjektiva uppfattning om förhållandena på respektive skolenhet. Totalresultatet i undersökningen representerar inte hela Sverige, då hälften av landets skolenheter väljs ut på ett icke slumpmässigt sätt. Resultatet kan därför inte förbehållslöst generaliseras till riket. I och med undersökningens omfattning –498 huvudmän varav 190 kommuner geografiskt spridda över landet och med olika storlek avseende invånarantal, 3 206 skolenheter, 143 557 svar från elever, 46 179 svar från pedagogisk personal och 209 075 svar från vårdnadshavare – kan vi ändå anta att det totala resultatet ger en god indikation på hur det ser ut i riket.

3 Statistikens tillförlitlighet

3.1 Tillförlitlighet totalt

Statistikens tillförlitlighet får bedömas som god. Undersökningen baseras på ett stort svarsunderlag, med en stor variation av verksamheter (sett till typ av utförare, geografi, flera olika skolenheter per kommun). De ursprungliga urvalslistorna har förädlats och uppdaterats av respektive skolenhet gällande adressuppgifter, antal elever i verksamheten, så urvalslistorna är för de flesta skolenheter väl uppdaterade. Enkäten till personalen är något längre än för vårdnadshavare och elever men svarsviljan hos personalen har visat sig vara god.

Se dock även osäkerhetskällor i avsnitt 3.2 nedan.

3.2 Osäkerhetskällor

3.2.1 Urval

Data har samlats in via en enkätundersökning som riktats till vårdnadshavare, elever samt pedagogisk personal. I normalprocessen delas en inloggningskod till webbenkät per elev och medarbetare ut, medan vårdnadshavare besvarade enkäten genom en inloggningsuppgift som är unik för varje skolenhet och skolform². Det innebär att det finns en risk att resultaten för vårdnadshavare inte är lika reliabla som för elever och pedagogisk personal. Som en del i kvalitetsarbetet har avvikande svarsmönster undersökts på svar från föräldrar i förskoleklass, grundskola och grundsärskola.

3.2.2 Ramtäckning

Bruttolistan över skolenheter har Skolinspektionen hämtat från Skolverkets skolenhetsregister³. Deltagande skolenheter har själva fått ange kontaktuppgifter samt antal elever och pedagogisk personal i verksamheten. Skolenheter som lagts ner eller liknande har tagits bort ur undersökningen. Skolenheter som startats upp i perioden mellan att bruttolistan levererats och datainsamlingens början täcks inte av undersökningen.

3.2.3 Svartsbortfall

² I årets omgång har de elever som studerat på distans även haft möjlighet att svara med en klasskod istället för individuella koder under kontrollerade former.

³ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/skoladresser-fran-skolenhetsregistret>

Objektsbortfallet i undersökningen uppskattas till 66 procent för vårdnadshavarenkäten (411 421 vårdnadshavare av 620 496). Ett visst partiellt bortfall förekommer också bland de svarande vårdnadshavarna. 99,9 % har besvarat samtliga frågor i enkäten, 0,1 % har hoppat över en eller flera frågor.

Objektsbortfallet i undersökningen är 18 procent för elevenkäten (31 460 elever av 175 017). Ett visst partiellt bortfall förekommer också bland de svarande eleverna. 99,96 % har besvarat samtliga frågor i enkäten, 0,04 % har hoppat över en eller flera frågor eller besvarat enkäten för fort. 2,7 % har besvarat enkäten för snabbt (kortare tid än 45 sekunder för elever åk 5 och kortare tid än 1,5 minut för elever åk 9 och år 2)

För personalenkäten är objektsbortfallet i undersökningen 30 procent. (19 369 av 65 548). Ett visst partiellt bortfall förekommer också bland pedagogisk personal. 99,98 % har besvarat samtliga frågor i enkäten, 0,02 % har hoppat över en eller flera frågor.

Antal svar och svarsfrekvenser samt andel skolenheter som erhåller resultat redovisas som bilaga.

3.2.4 Bearbetning

Data har bearbetats i flera steg. Inkomna enkätsvar har registrerats i en databas. Resultatrapporter har sedan tagits fram på total-, huvudmanna- och skolenhetsnivå (om det funnits tillräckligt många svar). För mer information om redovisningsprinciperna se bilaga. Databaser och resultatrapporter har kvalitets-säkrats via kontrollberäkningar.

4 Statistikens aktualitet

4.1 Frekvens

Undersökningen har gjorts för 21:a gången. Skolenkäten genomfördes första gången 2010.

4.2 Framställningstid

Framställningstiden för rapporteringen 2021 var cirka fem veckor (tiden från att datainsamlingen stängdes fram till leverans av de sista rapporterna och data till Skolinspektionen).

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tiden

Enkäten har genomförts med varierande frekvens och omfattning sedan 2010. 2015 till 2019 har omfattningen varit att hälften av alla skolor deltar årligen fördelat över två enkätomgångar höstterminen och vårterminen. Åren 2020 och 2021 genomfördes enkäten enbart under vårterminen. 2020 med en fjärdedel av alla landets skolor och 2021 med hälften av alla skolor. Jämförelser över tiden kan göras men med viss försiktighet särskilt för åren innan 2015.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Redovisade uppgifter baseras endast på data som samlas in i den här undersökningen, det vill säga det finns inga andra källor eller mätningar för den presenterade statistiken.

6 Tillgänglighet

6.1 Spridningsformer

Resultatet för samtliga skolenheter och huvudmän samt totalt i form av excel-rapporter presenteras på Skolinspektionens webbplats, www.skolinspektionen.se/skolenkaten. Resultaten för de enskilda huvudmännen och skolenheterna i form av pdf-rapporter finns publicerade på Skolverkets webbplats, <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-rapporter-och-beslut-fran-skolinspektionen?sok=SokSE>.

6.2 Presentation

Resultatet finns sammanställt i pdf-format för varje deltagande skolenhet och huvudman, samt totalt för omgången. Resultatet finns även tillgängligt som excelfiler.

6.3 Upplysningstjänster

Frågor om undersökningen besvaras av Skolinspektionen via e-post: skolenkaten@skolinspektionen.se eller telefon 08-586 080 00.

7 Förändringar

I den här enkätomgången gjordes följande ändringar.

7.1 Enkäten

Inga ändringar i enkäternas innehåll genomfördes 2021.

7.2 Datainsamling och förberedande arbete

Kontroller avseende skolornas registrering av elevantal gentemot skolenhetsregistret kunde inte genomföras eftersom Skolverket har sekretessmarkerat dessa uppgifter. Däremot hade vi uppgifter om i vilka årskurser det fanns elever.

Klasskoder infördes som alternativ till individuella koder för elevenkäten. Detta infördes mot anledning av att undersökningen genomfördes under pandemin då framförallt gymnasieskolan hade distansundervisning. Med klasskoder kunde undersökningen genomföras på distans.

7.3 Resultatredovisning

En tidigare svarsfrekvensgräns på 65% för att resultatet för elever och pedagogisk personal skulle redovisas togs bort. Detta medför att en större mängd skolenheter erhåller ett redovisat resultat jämfört med tidigare enkätomgångar.

8 Bilagor

8.1 Antal svar och svarsfrekvens

	Totalt antal	Antal svar	Svarsfrekvens ⁴
Elever			
Årskurs 5	62 715	55 663	89 %
Årskurs 9	59 840	47 600	80 %
Gymn år 2	52 462	40 294	77 %
<i>Elever totalt</i>	<i>175 017</i>	<i>143 557</i>	<i>82 %</i>
Pedagogisk personal			
Grundskola	49 411	34 450	70 %
Gymnasieskola	16 137	11 729	73 %
<i>Personal totalt</i>	<i>65 548</i>	<i>46 179</i>	<i>71 %</i>
Vårdnadshavare			
Förskoleklass	60 781	26 552	44 %
Grundskola	552 566	180 483	33 %
Grundsärskola	6 933	2 040	29 %
<i>Vårdnadshavare totalt</i>	<i>620 280</i>	<i>209 075</i>	<i>34 %</i>

8.2 Andel skolenheter med resultat

Det krävs minst fem svar för att resultat ska redovisas på skolenhetsnivå. I tabellen nedan presenteras andelen skolenheter som får ett resultat och andel som inte får det på grund av för få svar. Jämfört med tidigare omgångar är det

⁴ Uppskattad svarsfrekvens för vårdnadshavare som baseras på antalet svar i relation till antalet elever

en betydligt högre andel skolenheter som får resultat för elever och personal eftersom vi tagit bort svarsfrekvensgränsen på 65 %.

	Totalt	Skolenheter med resultat		Skolenheter utan resultat	
		Antal	Andel	För få svar	Andel
Elever					
Åk 5	1 706	1 599	94 %	107	6 %
Åk 9	843	806	96 %	37	4 %
År 2	589	571	97 %	18	3 %
Pedagogisk personal					
Grundskola	2 449	2 101	86 %	348	14 %
Gymnasiet	600	556	93 %	44	7 %
Vårdnadshavare					
Förskoleklass	1 772	1 489	84 %	283	16 %
Grundskola	2 434	2 368	97 %	66	3 %
Grundsärskola	612	161	26 %	451	74 %

8.3 Redovisningsprinciper och beräkning av index

8.3.1 Redovisningsprinciper för kvalitet och anonymitet

Skolinspektionen har begränsat redovisningen av resultaten för att säkra enskilda individers anonymitet och resultatets tillförlitlighet:

- Om det är färre än fem svar redovisas inte resultat på skolenhetsnivå
- Indexvärden redovisas inte på skolnivå om uppgifterna baseras på under fem svarande
- Tabeller med resultat för enskilda påståenden redovisas ej om antal svarande är lägre än 20. Om antalet svar är 10-19 så redovisas istället medelvärde för ett påstående.

- Antal och andel svarande för ett enskilt svarsalternativ redovisas inte om uppgifterna baseras på under fem svarande. Om endast ett svarsalternativ har färre än fem svarande redovisas inte heller det svarsalternativ som har näst lägst antal svarande. Dessa resultat redovisas istället på följande sätt: * = 1-9 svarande, ** = 10-19 svarande, *** = 20 svarande eller fler. Svarsalternativ med 0 antal svarande redovisas alltid.

8.3.2 Beräkning av index

För att ge en så bra bild som möjligt av varje frågeområde finns två till tre påståenden per område. Dessa påståenden utgör tillsammans ett gemensamt mått för frågeområdet, ett så kallat index. Beräkningen av ett index går till så att de olika svarsalternativen på de olika frågorna ges ett värde som sedan summeras och delas på antalet svar.

I Skolenkäten sker denna beräkning på följande sätt:

Svarsalternativ	Värde
Stämmer helt och hållet	10
Stämmer ganska bra	6,67
Stämmer ganska dåligt	3,33
Stämmer inte alls	0
Vet ej	Exkluderas från beräkningen

Har man till exempel svarat stämmer helt och hållet på den första frågan, stämmer ganska dåligt på den andra frågan och stämmer ganska bra på den tredje frågan i ett index får man följande värde: $10 + 3,33 + 6,67 = 20$. Detta värde delas sedan på antalet svar, vilket här ger ett indexvärde på $20/3 = 6,67$.

För att kunna ge en så bra bild som möjligt av frågeområdet man vill mäta är det bra att ha frågor som är både positivt och negativt formulerade. Fördelar med detta är att man kan belysa det man vill mäta ur flera olika vinklar samtidigt som respondenten måste reflektera över varje påstående. I beräkningen av indexvärdet ges svarsalternativen för negativa påståenden omvänt värde för att på så sätt gå i linje med de övriga påståendena.